

ตัวอย่างธาตุ ๘ หมวด (ย่อ)

ตัวอย่างธาตุต่อไปนี้ เมื่อลงปัจจัยอาขยาตแล้ว เป็น “ฐาน” พร้อมทั้งจะลงวิภัตติอาขยาตในหมวดต่างๆ สำเร็จเป็นกิริยาอาขยาต นำไปใช้ในประโยคต่อไปได้ (กิริยาอาขยาตกับประธานของประโยค ต้องมีบุรุษและวจนะตรงกันด้วย)

ธาตุ ปัจจัย ฐาน คำแปล ลงวิภัตติ

วณท +อ = วณท ไห้ว ลง ตี วิภัตติ เป็นต้น เช่น วณทติ, วณทสิ, วณทามิ (ไหว้อยู่); วณทตุ, วณทาทิ (จงไหว้) ...

เอกวจนะ		พหูวจนะ	
ป. <u>ปุริโส/อิตถิ/กุล</u> <u>วณทติ</u> .	ผู้ชาย/ผู้หญิง/ตระกูล ไห้ว.	<u>นามนาม</u>	<u>ปุริสา/อิตถิโย/กุลานิ</u> <u>วณทนต์ติ</u> .
<u>โส/สา/ตี</u> <u>วณทติ</u> .	เขา/เธอ ไห้ว.	<u>ต ...</u>	<u>เต/ตา/ตานิ</u> <u>วณทนต์ติ</u> .
ม. <u>ตฺว</u> <u>วณทสิ</u> .	คุณ ไห้ว.	<u>ตุมห</u>	<u>ตุมเห</u> <u>วณทถ</u> .
อ. <u>อห</u> <u>วณทามิ</u> .	ผม ไห้ว.	<u>อมห</u>	<u>มย</u> <u>วณทาม</u> .

หมวด ฎิ ธาตุ (อ)

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล
ฎิ *	+อ	= ภา	มี, เป็น
หุ *	+อ	= โห	มี, เป็น
สี *	+อ	= เส, สย	นอน
ชิ	+อ	= เช, ชย	ชนะ
มร *	+อ	= มร	ตาย
ปจ	+อ	= ปจ	หุงต้ม; เผา
อิกข	+อ	= อิกข	เห็น
ลภ	+อ	= ลภ	ได้
คม **	+อ	= คจณ	ไป <i>อกัมม;</i> ถึง <i>สกัมม</i> .

หมวด ฐิ ธาตุ (อ, เอ) (และนิคคหิตอาคมหน้าพยัญชนะที่สุดธาตุ)

ฐิ	+อ เอ	= รุณฐ, รุณฐเอ	ปิด, กั้น
ภุช	+อ	= ภุณช	กิน
ลิป	+อ	= ลิมป	ฉาบ
มุจ	+อ	= มุณจ	ปล่อย
ภัท	+อ	= ภินท	ทำลาย, ต่อย
ฉิท	+อ	= ฉินท	ตัด, ผ่า

หมวด ทิว ธาตุ (ย)

ทิว *	+ย	= ทิพพ	เล่น
สิว	+ย	= สิพพ	เย็บ
ชี *	+ย	= ชีย	สิ้น
พุช	+ย	= พุชณ	รู้, ตรัสรู้
มุห *	+ย	= มุยห	หลง
มุส	+ย	= มุสส	ลี้ม
รช	+ย	= รชช	ย้อม
ปจ *	+ย	= ปจจ	สุก, ไหม้
มุจ *	+ย	= มุจจ	หลุด, พัน
ภัท *	+ย	= ภัทช	แตก
ฉิท *	+ย	= ฉิตช	ขาด, ทะลุ

* หมายถึง อกัมมธาตุ ธาตุที่ไม่ต้องมีกรรมมารับ. อ ปัจจัย หมวด ฎิ ธาตุ, เณ ฌย ปัจจัย หมวด ฐิ ธาตุ มีอำนาจให้พหูพจน์สระต้นธาตุได้

หมวด ฐิ ธาตุ (ณ, ณา)

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล
สุ	+ณ ณา	= สุณ สุณา	ฟัง
ว	+ณา	= วณา	ร้อย
สิ	+ณ	= สิณ	ผูก

หมวด กิ ธาตุ (นา)

กิ	+นา	= กิณา	ซื้อ
ชิ	+นา	= ชิณา	ชนะ
จิ	+นา	= จินา	ก่อ, สั่งสม
ญา	+นา	= ชานา	รู้
จ	+นา	= จุณา	กำจัด, ทำลาย
ล	+นา	= ลุณา	เกี่ยว, ตัด
ฝ	+นา	= ฝุณา	ผิด, โปรง

หมวด คิ ธาตุ (ณหา)

คท	+ณหา	= คณหา	ถือเอา, จับ, รับ
----	------	--------	------------------

หมวด ติณ ธาตุ (โอ)

ตณ	+โอ	= ตโน	แผ่ไป
กร	+โอ	= กโร	ทำ
สกก *	+โอ	= สกโก	อาจ
ชาคร *	+โอ	= ชาโคร	ตื่น

หมวด จุริ ธาตุ (ณ, ฌย)

จ	+ณ ฌย	= จเณ, จเณย	ลัก, ขโมย
ตก	+ณ ฌย	= ตกเณ, ตกเณย	ตริก
ลก	+ณ ฌย	= ลกเณ, ลกเณย	กำหนด
มนต *	+ณ ฌย	= มนเต, มนเตย	ปรักษา
จินต	+ณ ฌย	= จินเต, จินเตย	คิด, รู้, นึก